

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา
วังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

Strategic leadership of school administrators in the Quality
Development Network Center Wang Somboon Education
Under the jurisdiction of Sa Kaeo Primary
Educational Service Area Office Area 1

ทรงศักดิ์ Sawandee¹ วิรลพัชร วงศ์วัฒน์เกษม²

วิทยาลัยนครราชสีมา

Songsak Sawandee¹ Wiralpat Wongwatkasem²

Nakhonratchasima College

*Corresponding Author, E-mail: 6604033200127@nmc.ac.th , wiralpat@nmc.ac.th

(Received: 12 February, 2025 ; Edit: 24 February, 2025; accepted: 27 February, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ
ผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของ
สถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 140 คน กำหนดขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น
แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00
และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวม
อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันยกเว้น ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ผู้นำเชิงกลยุทธ์ , ผู้บริหารสถานศึกษา , ระดับภาวะผู้นำ

Abstract

The purpose of this research is to study and to compare the strategic leadership of school administrators at the Wang Somboon Educational Quality Development Network Center under the Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 1 Classified according to work experience and size of the educational institution. The sample group consisted of 140 educational institution administrators and teachers. The sample size was determined according to Krejci and Morgan's table. and stratified random sampling The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.67 - 1.00 and the confidence value of the entire questionnaire was 0.90. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation. Testing t-values (t-test) and F-values (F-test).

The research results found that

1. The level of strategic leadership of the school administrators at the Wang Somboon Educational Quality Development Network Center under the Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office, Area 1, overall is at a high level

2. Comparison results of strategic leadership of school administrators at Wang Somboon Educational Quality Development Network Center Under the jurisdiction of Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office, Area 1 Classified according to work experience Overall, they are no different, except for the revolutionary thinking method. They are significantly different at the .05 level

3. Comparison results of strategic leadership of school administrators at Wang Somboon Educational Quality Development Network Center Under the jurisdiction of the Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office, Area 1, classified according to the size of the educational institution. Overall and each aspect are not different.

Keywords : strategic leader , Educational institution administrators , Leadership level

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในยุคที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อทุกด้านของชีวิต การศึกษาไม่เพียงแต่ การถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังต้องมีการปรับตัวให้ทันกับกระแสการพัฒนาในระดับ ท้องถิ่นและระดับประเทศ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและพัฒนา คุณภาพการศึกษาในท้องถิ่นนั้นๆ (พวงทอง , 2563)

การบริหารการศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 เป็นการจัดการศึกษาที่มีการรวมกลุ่มของโรงเรียน ในพื้นที่เดียวกันเพื่อร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็น ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น การศึกษาถึงภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการสร้างทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนอง ความต้องการของนักเรียนและชุมชน (สมศักดิ์ , 2562)

การพัฒนาผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลง ในองค์กรการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการจัดการแบบ เครือข่าย ซึ่งต้องการผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ กล้าตัดสินใจและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ตามสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (กาญจนา , 2564)

การนำแนวทางภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มาปรับใช้ในบริบทของสถานศึกษาศูนย์เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 จะสามารถช่วยให้ผู้บริหารสามารถสร้างการพัฒนาแบบยั่งยืน ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและ การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเครือข่ายการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 1 สามารถขับเคลื่อนได้อย่าง

มีประสิทธิภาพในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การที่ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการได้ตามกลยุทธ์ที่ชัดเจน ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของชุมชนและประเทศในอนาคต (พรพรรณ , 2563)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัย ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากงานวิจัยไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาบทบาท ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน สถานศึกษาชั้น พื้นฐานในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 222 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 140 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางจีและมอร์แกน และได้โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ระดับมาก
- 3 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตามแนวคิดของของดูบริน Dubrin (2004 : 335 – 342) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 74 – 84)

3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง

ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่า อยู่
ระหว่าง 0.67-1.00

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในโรงเรียนคลองหาดพิทยาคม อำเภอคลองหาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว

8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 30 ข้อมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 140 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์สภาพภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ 2552 : 55) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

ผลการวิจัย

1.ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง และด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา ปรากฏ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้าน ที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง	4.24	0.45	มาก	3
2	ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์	4.27	0.44	มาก	2
3	ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.19	0.40	มาก	4
4	ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา	4.16	0.35	มาก	5
5	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	4.31	0.47	มาก	1
ภาพรวม		4.24	0.32	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.32) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= 0.47) รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.27$, S.D.= 0.44) ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.45) และด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X} = 4.19$, S.D.= 0.40) ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.16$, S.D.= 0.35)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี		ประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป		t	p-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง	4.24	0.47	4.24	0.43	-0.104	0.917
2	ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์	4.25	0.46	4.29	0.40	-0.621	0.536
3	ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.18	0.40	4.21	0.41	-0.457	0.648
4	ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ	4.11	0.36	4.23	0.34	-2.114*	0.036
5	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	4.33	0.47	4.29	0.46	0.502	0.616
ภาพรวม		4.22	0.34	4.25	0.30	-0.616	0.539

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ปรากฏดังตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้านที่	รายการ	ขนาดของสถานศึกษา					
		เล็ก		กลาง		ใหญ่	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง	4.27	0.44	4.18	0.48	4.29	0.41
2	ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์	4.31	0.41	4.24	0.47	4.25	0.42
3	ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต	4.21	0.42	4.15	0.40	4.24	0.38
4	ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ	4.23	0.28	4.11	0.38	4.17	0.40
5	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์	4.39	0.42	4.29	0.51	4.24	0.45
ภาพรวม		4.28	0.28	4.19	0.35	4.24	0.34

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.28) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.42) รองลงมา คือ ด้านความ

สามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.41) ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.44) ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.28) และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.42) ตามลำดับ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบุญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในสถานศึกษาขนาดกลาง โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.35) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.47) ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.48) ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.40) และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบุญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยภาพรวม ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.34) และรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.42) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.45) ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.38) และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ด้านความคิดความเข้าใจ ระดับสูง	ระหว่างกลุ่ม	0.318	2	0.159	0.793	0.455
	ภายในกลุ่ม	27.475	137	0.201		
	รวม	27.793	139			
ด้านความสามารถใน การนำปัจจัยนำเข้า ต่างๆ มากำหนดกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	0.113	2	0.056	0.293	0.746
	ภายในกลุ่ม	26.321	137	0.192		
	รวม	26.433	139			
ด้านการมีความคาดหวัง และการสร้างโอกาส สำหรับอนาคต	ระหว่างกลุ่ม	0.203	2	0.102	0.631	0.533
	ภายในกลุ่ม	22.053	137	0.161		
	รวม	22.256	139			
ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิกิริยา	ระหว่างกลุ่ม	0.349	2	0.174	1.411	0.247
	ภายในกลุ่ม	16.928	137	0.124		
	รวม	17.277	139			
ด้านการกำหนด วิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	0.507	2	0.253	1.165	0.315
	ภายในกลุ่ม	29.783	137	0.217		
	รวม	30.289	139			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.190	2	0.095	0.905	0.407
	ภายในกลุ่ม	14.363	137	0.105		
	รวม	14.553	139			

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพ การศึกษาวังสมบุญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ต้องมีการกำหนดแนวทางหลักมีการกำหนด ทิศทางและเป้าหมายวางแผนก่อนลงมือปฏิบัติตามแผนสร้างระบบงานที่มีประสิทธิภาพ ทำความ เข้าใจต่อผู้ร่วมงาน ในการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คราวุฒิ ผดุงชาติ , (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ การกำหนดทิศทางขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การควบคุมและประเมิน กลยุทธ์ และ อนุสรณ์ เียนวัฒนา , (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุก ด้าน เมื่อพิจารณาลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการ มีวิสัยทัศน์และการกำหนดทิศทาง เชิงกลยุทธ์ ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรให้มีสมรรถนะหลักเชิง พลวัต และด้านการพัฒนาและบริหารทรัพยากรในองค์กร ให้มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนา คุณภาพการศึกษาวังสมบุญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นความสามารถ ในการกำหนดทิศทางขององค์กรบนความท้าทายการสร้างอนาคตหวังเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา ที่มองเห็นได้ สามารถรับรู้ เข้าใจร่วมกันได้เหมือนกัน และมีแผนปฏิบัติที่แสดงให้เห็นวิธีการ ที่มุ่งสู่จุดหมายอย่างคุ้มค่าชัดเจน ทั้งทางด้านปริมาณ และทั้งทางด้านคุณภาพ โดยผู้บริหารเปิด โอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวิ อินทร์นาค , (2566) ได้ทำการ วิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิง กลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัด กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่ แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ อริญชัย สงวนวงษ์ , (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากความสำคัญของภาวะผู้นำ คือ คุณลักษณะ กระบวนการ วิธีการ และแนวคิดของผู้นำในการบริหารงาน บริหารคน ให้มีประสิทธิภาพภายใต้การตัดสินใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจเต็มกำลังความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมวล อุ่นเรือน , (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนาไพร มาโยธา , (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูที่สังกัดขนาดโรงเรียนต่างกันมีทัศนะต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ โดยสามารถจำแนกองค์ประกอบของข้อมูล และมีวิธีในการกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำความรู้ใหม่มาพัฒนาสถานศึกษา สู่เป้าหมายที่ได้มีการกำหนดไว้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรทางการศึกษาเห็นความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์ที่สถานศึกษาที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา. (2564). “การศึกษาเชิงกลยุทธ์ในบริบทการศึกษาท้องถิ่น” . วารสารพัฒนาการศึกษา.
- ศราวดี ผดุงชาติ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระเบบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : ปิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประมวล อุ่นเรือน. (2565). “บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1”. วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์. 4: (4).
- พนาไพร มาโยธา. (2567). “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี” . วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. 18: (1).
- พรพรรณ. (2563). “การบริหารการศึกษาในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา” . วารสารวิจัยการศึกษา.
- พวงทอง. (2563). “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในองค์กรการศึกษา” . วารสารการศึกษา.
- สมศักดิ์. (2562). “การพัฒนาผู้นำในสถานศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา” . วารสารวิชาการการศึกษา.
- อนุสรณ์ เย็นวัฒนา. (2565). “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2”. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. 9: (3).
- อรวี อินทร์นาค. (2566). “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตบางเขนลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร”. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร. 6: (82).
- อริยชัย สงวนวงศ์. (2567). “ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ”. Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences). 19: (166-167).
- DuBrin, A. J. (2004). Leadership : Research Findings, Practice and Skills. 4th ed. New York : McGraw - Hill.

- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers.(pp.202-204)
- Krejcie R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607 - 610.
- Likert, R. (1967). The human organization: Its management and value. New York: McGraw-Hill.